NÆVNENES HUS

Dato: 4. november 2026
Sagsnr.: 25/08695, 25/08741 og 25/08742
Klagenr.: 1075923, 1075930 og 1075958
Sagsbehandler: DIHL

Miljø- og Fødevareklagenævnet
Toldboden 2
8800 Viborg
Nævnets e-mail:
mfkn@naevneneshus.dk

NÆVNENES HUS
Tlf.: 72 40 56 00
CVR-nr.: 37795526
www.naevneneshus.dk

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

OPHÆVELSE OG HJEMVISNING i sag om tilladelse til oprensning af beskyttede vandløb i Kalundborg Kommune

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1, jf. § 78, stk. 1.[1]

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Kalundborg Kommunes afgørelse af 24. juni 2025 om oprensning af dele af Nedre Halleby Å og Sukkerkanalen, og hjemviser sagen til fornyet behandling ved kommunen.

De indbetalte klagegebyrer tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet[2] og gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 6.[3] Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

---

[1] Lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse.

[2] Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet som senest ændret ved lov nr. 640 af 11. juni 2024 om ændring af lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

[3] Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 9. juli 2025 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af Danmarks Sportsfiskerforbund og Danmarks Naturfredningsforening i forening (klager 1) og en berørt lodsejer, der er repræsenteret ved konsulent (klager 2) og den 10. juli 2025 af Vandløbslav for Nedre Halleby Å med tilløb, der også er repræsenteret ved konsulent (klager 3).

Klager 1 har navnlig anført, at

- den planlagte oprensning ikke kan anses som sædvanligt vedligehold og dermed kræver dispensation fra naturbeskyttelsesloven,
- afgørelsen er retsstridig, da den hviler på en ulovlig oprensning i 2015,
- afgørelsen er i strid med naturbeskyttelsesloven, habitatdirektivet og vandrammedirektivet samt indsatsbekendtgørelsen, og
- afgørelsen er truffet uden den nødvendige vurdering af alternativer og uden at opfylde kravene om særlige omstændigheder.

Klager 2 og 3 har navnlig anført, at

- samtlige strækninger er omfattet af sædvanligt vedligehold og derved ikke kræver dispensation, og
- der ikke bør udarbejdes en habitatkonsekvensvurdering, da oprensningen er sædvanligt vedligeholdelsesarbejde.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.3.

2. Sagens oplysninger

2.1 Ejendommen og området

Sagen vedrører oprensning af det offentlige vandløb Nedre Halleby Å, der omfatter en strækning fra afløbet fra Tissø (st. 0) til åens udløb i Storebælt (st. 12.194). Ved udløbet ses bl.a. en sø, kaldet Flasken (st. 11.392), hvorfra det naturlige udløb sker ud i Storebælt (st. 12.000-12.639). Ved høje vandføringer løber en del af vandet dog ud gennem Sukkerkanalen, som er en kunstigt gravet opstemmet kanal, der udløber fra station 0 ved Nedre Halleby Å til udløbet i Jammerlandbugt station 936.

Af Danmarks Arealinformation fremgår det,[4] at Nedre Halleby Å er udpeget som et beskyttet vandløb efter naturbeskyttelseslovens § 3.

For de pågældende strækninger gælder regulativ af 1. april 1997,[5] der bl.a. fastsætter, at vedligeholdelse skal ske på baggrund af overholdelse af et mindste tværsnitsareal, udregnet på basis af en teoretisk skikkelse.

---

[4] Link til Arealinformation på Danmarks Miljøportal: https://danmarksarealinformation.miljoeportal.dk.

[5] Link til Kalundborg Kommunes vandløbsregulativ for Nedre Halleby Å: https://www.kalundborg.dk/service-and-selvbetjening/miljoe-and-natur/vand/vandloeb-og-soeer/vandloeb/vandloebsregulativer/nedre-halleby-aa.

En del af arealet omkring Flasken er fredet i medfør af Overfredningsnævnets kendelse af 22. februar 1979 om fredning af arealer omkring Hallebyåens udløb, Reersø Vejle, Skiften og Dalby Hals.

Vandløbet ligger desuden inden for Natura 2000-område nr. 157 Åmose, Tissø, Halleby Å og Flasken.

2.2 Den påklagede afgørelse

Kalundborg Kommune har ved afgørelse af den 24. juni 2025 meddelt, at oprensning af Nedre Halleby Å fra st. 8.961-9.065, 10.250-10.437 og 10.811-10.920 samt oprensning af Sukkerkanalen på alle udpegede stationeringer[6] kan udføres som sædvanlig vedligeholdelse og dermed uden dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3.

Kalundborg Kommune har undtaget st. 11.026-11.133, der løber gennem Flasken, fordi denne strækning efter kommunens oplysninger ikke tidligere er blevet oprenset og derfor ikke kan anses som sædvanligt vedligeholdelsesarbejde.

Det fremgår af afgørelsen, at Kalundborg Kommune i efteråret 2024 har gennemført en ekstraordinær opmåling af Nedre Halleby Å og Sukkerkanalen for at vurdere oprensningsbehovet i henhold til vandløbsregulativet. Ifølge kommunen har kontrolrapporten dokumenteret et oprensningsbehov på flere strækninger.

Herudover fremgår det, at sagen den 6. marts 2025 er blevet indbragt for Kalundborg Kommunes Teknik- og Miljøudvalg, der har fastslået, at oprensningen af Nedre Halleby Å er at betragte som sædvanligt vedligeholdelsesarbejde og derfor ikke kræver dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3, jf. § 65, stk. 2.

Kalundborg Kommune har ved vurderingen lagt vægt på den seneste kontrolrapports opmålinger, der viser et oprensningsbehov, samt på Teknik- og Miljøudvalgets beslutning. Derudover fremgår det af afgørelsens bilag 4, at kommunen til brug for vurderingen også har set på regulativkontrollen og gennemgået tidligere kontrolrapporter og luftfotos. Hertil har kommunen bl.a. anført, at det ud fra en gennemgang af luftfotos fra perioden 1987 til 2024 har været muligt at identificere et direkte sammenfald mellem oprensede strækninger fra 2015 til 2024 for to ud af fire af de konkrete strækninger. Ifølge kommunen har det dog været muligt at få bekræftet den almindeligt kendte viden om, at der gennem årene, med både Kalundborg Kommune og Vestsjællands Amt som myndighed, er foretaget oprensninger i å-systemet.

---

[6] De udpegede stationeringer i Sukkerkanalen: st. 405-504, 663-710, 800-858, 858-874, 876-887, 887-903, 903-962, 1.055-1.143 og 1.143-1.197.

For så vidt angår Sukkerkanalen har Kalundborg Kommune desuden oplyst, at det har været "almindeligt kendt", at der gennem årene er foretaget oprensninger i å-systemet, selvom det ikke har været muligt at finde dokumentation herfor.

Det fremgår videre af afgørelsen, at Kalundborg Kommune ud fra nuværende vidensniveau ikke har kunnet udelukke, at en oprensning af Nedre Halleby Å og Sukkerkanalen vil kunne påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 157 eller forhindre målopfyldelse for flere kvalitetselementer. Derfor har kommunen fastsat vilkår om flere undersøgelser i form af en samlet habitatkonsekvensvurdering, der også omfatter friholdelsen af Sukkerkanalens udløb, før arbejdet kan udføres. Kommunen har i forbindelse hermed henvist til EU-domstolens og Miljø- og Fødevareklagenævnets fortolkning af direktivets artikel 6.[7]

Kalundborg Kommune har ved fastsættelse af yderligere vilkår begrænset arbejdet til alene at angå de angivne stationeringer og til aflejret materiale i vandløbsbunden, hvorefter sten, grus, fast bund og faste brinker ikke må fjernes eller ændres. På strækninger omfattet af fredningen har kommunen desuden anført, at arbejdet alene må udføres i perioden 1. september til 15. oktober.

2.3 Klagens indhold

Klager 1 har navnlig anført, at Kalundborg Kommune ikke har dokumenteret regelmæssige tidligere oprensninger, som kan begrunde, at de planlagte arbejder kan anses for sædvanlig vedligeholdelse.

Klager 1 har hertil navnlig påpeget, at oprensningen i 2015 ikke omfattede hele den i sagen berørte strækning, og at tidligere oprensninger i Sukkerkanalen og Flasken heller ikke er dokumenteret. Hertil har klager vedlagt et internt dokument af 26. februar 2025 fra Kalundborg Kommune, hvori kommunen selv har anført, at der ikke kan findes dokumentation for regelmæssig oprensning på strækningerne, og at en oprensning derfor ikke kan anses for sædvanlig vedligeholdelse. Ifølge klager har kommunen i notatet desuden anført, at det er usandsynligt, at der ville kunne gives dispensation, da der ikke foreligger særlige omstændigheder, og at oprensningen efter kommunens vurdering er uforenelig med formålsparagrafferne i naturbeskyttelsesloven, habitatbekendtgørelsen og indsatsbekendtgørelsen. [8]

Klager 1 har desuden anført, at oprensningen i 2015 er blevet udført uden konsekvensvurdering i strid med habitatdirektivet og vandrammedirektivet. Det er klagers opfattelse, at en ulovlig oprensning ikke kan danne grundlag for praksis om sædvanlig vedligeholdelse og for Kalundborg Kommunes afgørelse.

---

[7] C-226/08 præmis 46-47 og C-127/02, Waddenzee, præmis 63-65, samt MFKN 18/04721.

[8] Kalundborg Kommune har i notatet som et led i vurderingen om, at der ikke kan meddeles dispensation, jf. naturbeskyttelseslovens § 3, jf. § 65, stk. 2 henvist til nævnets afgørelser 18/06568, 21/04315, 21/04461 og MAD.2004.1096.

Det er herefter klager 1's opfattelse, at projektet kræver dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Klager 2 og 3 har navnlig anført, at afgørelsen er mangelfuld og bør ændres. Som begrundelse herfor har klagerne anført, at samtlige strækninger i projektet er omfattet af sædvanligt vedligehold efter naturbeskyttelseslovens § 3 og derfor ikke kræver dispensation.

Derudover er det klager 2 og 3's opfattelse, at når der blot er tale om sædvanligt vedligehold, der er foretaget mange gange tidligere på strækningerne, så bør der ikke udarbejdes en habitatkonsekvensvurdering.

Klager 2 og 3 har den 9. oktober 2025 sendt supplerende bemærkninger.

Det er klager 2 og 3's opfattelse, at sædvanligt vedligeholdelsesarbejde som udgangspunkt omfatter den vandløbsvedligeholdelse, som følger af vandløbsloven. Dette indebærer efter klagernes opfattelse, at vandløbets afledningsevne i overensstemmelse med vandløbsregulativet traditionelt set er omfattet af sædvanlig vedligeholdelse efter naturbeskyttelseslovens § 3. Klagerne har herunder henvist til en afgørelse fra Naturklagenævnet (NKN-131-00327), der ifølge klagerne viser, at en oprensning foretaget i forhold til sædvanlig vedligeholdelse, og som ikke uddyber et vandløb i forhold til tidligere oprensninger eller forøger vandløbsbundens bredde, kan sidestilles med sædvanlig vedligeholdelse.

Klager 2 og 3 har videre anført, at en oprensning af Flasken fra st. 11.026 til st. 11.133 bør anses for sædvanlig vedligeholdelse på samme måde som en oprensning af andre strækninger, herunder Sukkerkanalen. Klagerne har herunder henvist til oplysninger fra vandløbslavets formand og en lodsejer om tidligere oprensninger samt til fredningskendelsens adgang til nødvendig oprensning, der også må medføre, at det er almindeligt kendt, at der er sket oprensning heraf. Efter klagernes opfattelse er der derfor ikke grundlag for at behandle oprensningen af Flasken anderledes end oprensning af de strækninger, Kalundborg Kommune har anset for sædvanlig vedligeholdelse.

Klager 2 og 3 har videre anført, at oprensning, som udgør sædvanlig vedligeholdelse og ikke kræver dispensation efter naturbeskyttelsesloven, heller ikke udløser krav om væsentlighedsvurdering eller en eventuel konsekvensvurdering efter habitatbekendtgørelsen. Det er klagernes opfattelse, at de i projektet angivne strækninger derfor ikke er underlagt denne forpligtelse. Klagerne har desuden anført, at de nævnsafgørelser, Kalundborg Kommune har henvist til, vedrører forhold, hvor der kræves en tilladelse eller dispensation, og derfor ikke kan begrunde et krav om habitatvurdering i den foreliggende situation.

2.4 Kalundborg Kommunes bemærkninger til klagen
Kalundborg Kommune har den 21. januar 2026 sendt supplerende bemærkninger til samtlige klager.

Kalundborg Kommune har bemærket, at kommunen ikke har fundet dokumentation for tidligere oprensning af flodmundingen fra st. 10.950 til udløbet, og at en forespørgsel til vandsynsgruppen ikke gav nye oplysninger. Kommunen har skelnet mellem denne strækning og de opstrøms strækninger, hvor kommunen har oplysninger om tidligere oprensninger. Efter kommunens vurdering har aflejringerne i flodmundingen desuden haft minimal betydning for afvandingen på grund af havstuvning og vandløbets større profil. Kommunen har samtidig anført, at regulativet skal følges, og at en oprensning på andre strækninger viderefører en hidtidig vedligeholdelsespraksis.

Kalundborg Kommune har videre bemærket, at sædvanlig vedligeholdelse efter kommunens opfattelse isoleret set ikke kræver dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3 og dermed heller ikke habitatvurdering. Kommunen har dog vurderet, at oprensning alligevel kan kræve en habitatvurdering, selv om der er tale om sædvanlig vedligeholdelse.

Afslutningsvis har Kalundborg Kommune bl.a. bemærket, at gunstig bevaringsstatus og målopfyldelse efter kommunens opfattelse skal sikres gennem indsatser frem for forbud mod eksisterende lovlige aktiviteter. Kommunen har endvidere bemærket, at selv om det primært er landbrugsarealer, som er vandlidende langs åen, tilsigter arbejdet at sikre den regulativbestemte afvanding. Om spørgsmålet om dispensation har kommunen anført, at ålaugets oplysninger om oversvømmelser som følge af manglende oprensning understreger behovet for at følge regulativet.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse
3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse
Det fremgår af § 11, stk. 1, 1. pkt., i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over.

Det følger endvidere af § 11, stk. 2, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse til de væsentligste forhold.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i denne klagesag alene fundet anledning til at behandle, om det omhandlede projekt kan anses som værende sædvanligt vedligehold, eller om det kræver dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 3, jf. § 65, stk. 2.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har ikke taget stilling til sagens øvrige klagepunkter, jf. herved § 11 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

3.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger
3.2.1 Det retlige grundlag
Det følger af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1, at der ikke må foretages ændringer i tilstanden af vandløb eller dele af vandløb, der er udpeget som beskyttede.

Det følger ligeledes af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1, at forbuddet mod tilstandsændringer af vandløb ikke omfatter sædvanlige vedligeholdelsesarbejder.

Sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb er ikke en tilstandsændring, idet sædvanlig vedligeholdelse tilsigter at opretholde den hidtidige tilstand. Sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i henhold til gældende vandløbsregulativer for offentlige vandløb kan derfor ske uden dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3. Uden for begrebet sædvanlige vedligeholdelsesarbejder falder f.eks. opgravninger af vandløb, hvor man ud over at fjerne aflejret materiale uddyber vandløbets oprindelige leje. Det samme gælder afgravning af brinker og sider, således at vandløbets profil bliver forøget.[9]

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger
Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at Kalundborg Kommune ikke i tilstrækkelig grad har dokumenteret, at oprensningen af dele af Nedre Halleby Å og Sukkerkanalen er sædvanligt vedligehold i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3.

Ved vurderingen har Miljø- og Fødevareklagenævnet navnlig lagt vægt på, at Kalundborg Kommunes kontrolrapporter ikke udgør dokumentation, der viser den faktisk udøvede oprensning for vandløbene. Det forhold, at det ifølge kommunen har været almindeligt kendt, at der gennem årene er foretaget oprensninger i å-systemet, udgør efter nævnets vurdering heller ikke i sig selv tilstrækkelig dokumentation for, at sådanne oprensninger reelt har fundet sted.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder derudover, at Kalundborg Kommunes luftfotogennemgang heller ikke har godtgjort, at den ønskede oprensning udgør en sædvanlig vedligeholdelse. Nævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at kommunen ud fra sagens oplysninger alene for to ud af fire af de konkrete strækninger har kunnet identificere et direkte sammenfald mellem de oprensede strækninger fra 2015 til 2024.

Det er således Miljø- og Fødevareklagenævnets vurdering, at Kalundborg Kommune ikke i tilstrækkelig grad har dokumenteret, at den ønskede oprensning af vandløbsbunden er en del af kommunens faktiske sædvanlige vedligeholdelsespraksis.

---

[9] Vejledning nr. 10226 af 19. december 2019 om naturbeskyttelseslovens § 3-beskyttede naturtyper, afsnit 3.6.4.

Den af klagerne 2 og 3 nævnte afgørelse i sagen NKN-131-00327 er efter Miljø- og Fødevareklagenævnets opfattelse ikke sammenlignelig med den konkrete sag. Den af klagerne nævnte afgørelse omhandlede således, hvorvidt en udført vedligeholdelse var gået ud over den ellers sædvanlige vedligeholdelse. Hertil bemærker nævnet, at dette adskiller sig fra den konkrete sag, hvor der er tvist om, hvorvidt der overhovedet tidligere er sket oprensning, der kan betegnes som sædvanlig vedligeholdelse.

På baggrund af det oplyste finder Miljø- og Fødevareklagenævnet derved, at det ikke kan udelukkes, at den ønskede oprensning vil udgøre tilstandsændringer, som kræver dispensation. Da Kalundborg Kommune ikke har taget stilling til, om der kan meddeles dispensation, ophæver nævnet afgørelsen og hjemviser sagen til fornyet behandling ved kommunen.

Det af klager 2 og 3 i øvrigt anførte, herunder at der kan ske oprensning i henhold til Overfredningsnævnets kendelse af 22. februar 1979 om fredning af arealer omkring Hallebyåens udløb, Reersø Vejle, Skiften og Dalby Hals, kan ikke medføre en anden vurdering.

3.4 Gebyr
Som følge af afgørelsen tilbagebetales det indbetalte klagegebyr, jf. gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 2, nr. 1.

3.5 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse
Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Kalundborg Kommunes afgørelse af 24. juni 2025 om oprensning af dele af Nedre Halleby Å og Sukkerkanalen, og hjemviser sagen til fornyet behandling ved kommunen.

De indbetalte klagegebyrer tilbagebetales.

Denne afgørelse gøres tilgængelig for Kalundborg Kommune (Plan, Byg og Miljø – sagsnr. 24-012696) samt for klagerne og disses eventuelle repræsentanter via klageportalen. Afgørelsen sendes desuden til eventuelle andre parter i klagesagen.

Afgørelsen vil blive offentliggjort på https://mfkn.naevneneshus.dk. Personoplysninger vil blive anonymiseret.

Miljø- og Fødevareklagenævnet beklager den lange sagsbehandlingstid.

Kristian Bruun Jensen
Stedfortrædende formand